

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Biuro Urządzeń Rolnych Kółek Rolniczych

w Warszawie, ul. Langiewicza 3 (Kolonja Staszica) Tel. 131-89.

ODDZIAŁY:

Kielce
ul. Sienkiewicza № 20

Wilno
ul. Trocka № 11

Włocławek
ul. Kaliska № 12

Przedstawicielstwa prowincjonalne:
Wojewódzkie i Okręgowe Związki Kółek Rolniczych.

Instytucja o charakterze społecznym, współpracująca w sprawach techniczno agrarnych z urzędami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi, — ukwalifikowana przez Ministerstwo Reform Rolnych i Rolnictwa.

Wykonywa wszelkie prace z zakresu:

1) **meljoracyj rolnych**, jako to: Drenowanie gruntów ornych, nawadnianie i osuszanie łąk, torfowisk, regulacje rzek, urządzenie stawów rybnych, sporządzanie planów dla koncesyj prawno-wodnych i przemysłowych (młyny), ekspertyzy meljoracyjne, organizowanie spółek wodnych;

2) **miernictwa**: w związku ze **scalaniem** i zamianą gruntów, znoszeniem służebności, podziałem wspólnot, parcelacją, pomiary majątków ziemskich i miast, plany regulacyjne, ustalanie granic, sporządzanie i poświadczanie zgodności planów, odrysów i t. p.

3) **parcelacji prywatnej majątków ziemskich**: sprzedaż parcel samodzielnych i dodatkowych, ośrodków, wyjednywanie kredytów i t. p.

4) **szacowanie i urządzenie lasów, zalesiania nieużytków i t. p.**, dostawa **sączków**, cegły i innych materiałów budowlanych; sporządzanie projektów budowy dróg bitych i zwykłych, wyjednywanie kredytów na meljoracje, na kupno ziemi, zagospodarowanie nowopowstałych parcel, wywoływanie hipotek, **porady** prawne i techniczne.

Dostawa Sączków z własnych zakładów ceramicznych.

Warszawa, 8 Kwietnia 1928 r.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc.

ZARZĄD I CENTRALNE
BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót telegr. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B, Kraków.

Institucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r. współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie) meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.

UDOSKONALONE MASZYNY DO WYROBU

Dachówki cementowej,
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betoniarki,

Wozy mieszkalne,

Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN

RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.

WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.

PRZEDSIĘBIORSTWO TECHNICZNO-BUDOWLANE „TEKTON“

SPÓŁKA Z OGR. ODP.

WARSZAWA, KREDYTOWA 16, TEL. 90-41.

Budowa domów,
fabryk, dróg bitych,
konstrukcje żelbetowe,
plany — kosztorysy.

Własna stolarnia mechaniczna.

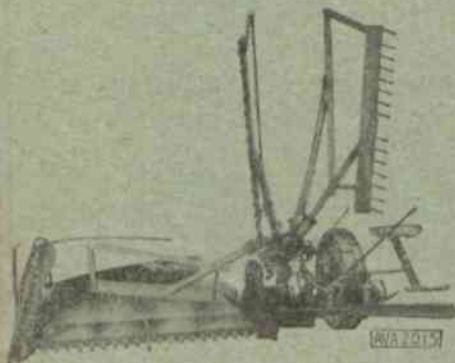
Własne składy materiałów budowlanych.

CENTRALA HANDLOWA SPÓŁDZIELNI POLSKICH

w Warszawie, ul. Jasna № 8. Tel. 217-51.

Spółkom Maszynowym i Kółkom Rolniczym udziela kredytu w towarach po cenach hurtowych, składa oferty na żądanie franco i gratis. Dostarcza Rolnikom za pośrednictwem swych Spółdzielni Kredytowych i Rolniczo-Handlowych Zrzeszonych w Związku Spółdzielni Polskich i Centrali: Nawozy sztuczne, maszyny i narzędzia rolnicze. Wirówki i Instalacje mleczarskie, materiały budowlane: wapno, cement, cegły, blachę, dachówkę, gwoździe, drut i t. d. Maszyny do wyrobów betonowych: dachówki, cegły, pustaków, cembrowin studziennych, słupów i t. d. Węgiel opałowy w ładunkach wagonowych od zł. 26.10 do 32.60 za tonę loco kopalnia. Maszyny do szycia i rowery z rozpiętą do 8-miu miesięcy. Żniwarki i koszałki z regulacją ratami do 30 kwietnia 1929 roku. Motory ropowe do młocarni, młynów oraz inne towary. Meble, łóżka, farby olejne, pokosty i t. d.

ZAPYTANIA KIEROWAĆ POD POWYŻSZYM ADRESEM.

CZOS. 13458/10/15

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY I ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY: 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogłoszeń: Całe wolne miejsce na pierwszej stronie okładki 300 zł.; $\frac{1}{2}$ — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., $\frac{1}{2}$ — 100 zł., $\frac{1}{4}$ — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na $\frac{1}{4}$ strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: *Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.*

ROK X.

WARSZAWA, 8-go KWIETNIA 1928 R.

Nr. 15

TREŚĆ NUMERU 15: Wojewódzkie i powiatowe organa kolegjalne — *S. Kruczek* Drogowy Instytut Badawczy — *M. Wł. Nestorowicz*. Dookoła spraw samorządowych. Z życia samorządu. Komunikaty. Gmina wiejska i miejska: a) Gospodarka gmin wiejskich pow. Radzyńskiego w świetle budżetów na r. 1928/1929 — *J. Porzeziński*. b) Z gmin. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Ogłoszenia.

Wojewódzkie i powiatowe organa kolegjalne

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej, realizując postulat Konstytucji — udziału obywateli, powołanych drogą wyborów, w wykonywaniu zadań administracji państwowej, ustanawia wojewódzkie i powiatowe organa kolegjalne. Wojewódzkimi organami kolegjalnymi, powołanymi do współdziałania z wojewodą w wykonywaniu zadań administracji ogólnej są: rada wojewódzka i wydział wojewódzki. W powiecie do współdziałania ze starostą w tymże zakresie powołane zostają: sejmik pow., jako organ odpowiadający radzie wojewódzkiej i wydz. pow. jako organ odpowiadający wydziałowi wojewódzkiemu. W miastach, wyłączonych pod względem administracji państwowej (miasta o ludności powyżej 75.000 i inne o mniejszej liczbie ludności, wyłączone rozporządzeniem Rady Ministrów), współdziała ze starostą grodzkim względnie z prezydentem miasta, o ile mu zostały przekazane funkcje starostów grodzkich, rada miejska, jako organ odpowiadający sejmikowi powiatowemu i magistrat, jako organ odpowiadający wydziałowi powiatowemu. Wspomniane organa kolegjalne współdziałać będą z właściwymi władzami administracji ogólnej (wojewodą, starostą grodzkim wzgl. prezydentem miasta) bądź to z głosem stanowczym, bądź to z głosem doradczym.

Pewne odchylenie w organizacji wojewódzkich organów kolegjalnych zachodzi na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego. Na obszarze wspomnianych województw nie będą tworzone rady wojewódzkie, lecz w ich miejsce wchodzi istniejące tam sejmiki wojewódzkie, a w miejsce wydziałów wojewódzkich wchodzi wydziały wojewódzkich związków komunal-

nych z tą dalszą odmianą, że wydziały te spełniać będą czynności nie bezpośrednio, lecz przez izby wydziałów wojewódzkich, do których oprócz czynnika urzędniczego (wojewoda i dwaj inni urzędnicy) wejdą trzej członkowie wydziału wojewódzkiego związku komunalnego, wyznaczeni drogą losowania, dokonanego przez przewodniczącego wydziału wojewódzkiego na posiedzeniu wydziału.

Odmienna nieco organizacja wojewódzkich organów kolegjalnych w województwach poznańskim i pomorskiem uzasadnioną jest następującymi względami: dążnością do utrzymania wypowiedzianej w rozporządzeniu z dn. 19.I. b. r. zasady, że czynnik obywatelski, powołany do współdziałania z władzami administracji ogólnej, ma być reprezentowany przez organa samorządu (tam istniejącego), a z drugiej strony tą okolicznością, że istniejące na obszarze wspomnianych województw wydziały wojewódzkie nie są jeszcze pod względem organizacyjnym zespolone z wojewodą, jako przedstawicielem państwowej władzy administracyjnej i pod jego przewodnictwem.

W skład rady wojewódzkiej wchodzi przedstawiciele powiatów i miast wydzielonych pod względem administracji samorządowej po jednym od każdego sejmiku i miasta. W skład wydziału wojewódzkiego wchodzi oprócz czynnika urzędniczego trzej członkowie, wybrani przez radę wojewódzką w głosowaniu stosunkowym. Oprócz trzech członków wybiera rada wojewódzka w ten sam sposób zastępców członków wydz. wojewódzkiego w tej samej liczbie. Bliższe przepisy, dotyczące wyboru rad wojewódzkich i wydziałów wojewódzkich oraz trybu obradowania i urzędowania wojewódzkich i powiatowych organów kolegjalnych według roz-

W-1749 | 78/72

porządzenia z dnia 19 stycznia r. b. ma wydać Minister Spraw Wewnętrznych. Przepisy te zostały już opracowane tak, że z chwilą ich ogłoszenia przystąpią wojewodowie do zorganizowania rzeczonych organów kolegialnych. Projektowane w sprawie wyborów rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych zawiera następujące przepisy: Każdy sejmik i każda rada miejska miasta wydzielonego wybierają po jednym członku rady wojewódzkiej. Wybory przeprowadzają komisje wyborcze, składające się z przewodniczącego sejmiku (rady miejskiej) i dwóch członków sejmiku (rady miejskiej) wybranych przez sejmik (radę miejską). Wybory są tajne, głosować wolno tylko na zgłoszone kandydatury. Wybrany zostaje kandydat, mieszkaniec powiatu posiadający warunki wybieralności do rady gminnej, który otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. O ile w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyskał takiej liczby głosów, następuje wybór ściślejszy między dwoma kandydatami, a w razie równości głosów przy ściślejszym wyborze, rozstrzyga los wyciągnięty przez przewodniczącego. Jeśli zgłoszono jedną kandydaturę, zgłoszonego uważa się za wybranego. Analogiczne przepisy zawiera projektowane rozporządzenie co do wyboru członków wydziałów wojewódzkich z tą zmianą, że wybory członków wydziału wojewódzkiego przeprowadza komisja złożona z przewodniczącego rady wojewódzkiej (wojewoda) i dwóch członków rady wybranych przez radę i że wybór odbywa się sposobem stosunkowym, przyczem rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych przyjęło najprostszy system zabezpieczenia mniejszości przed majoryzacją przy wyborach, a mianowicie, system ograniczonego głosowania, polegający na tem, że każdy wyborca (członek rady wojewódzkiej) ma prawo oddać swój głos tylko na dwóch kandydatów, z pośród kandydatów, zgłoszonych przed rozpoczęciem głosowania. Wybranymi zostają trzej kandydaci, którzy w kolejnym porządku otrzymali największą liczbę głosów. W razie równości głosów między kandydatami, którzy uzyskali równą liczbę głosów, rozstrzyga los. W ten sam sposób wybiera się zastępców członków wydziału wojewódzkiego. O ile chodzi o powiatowe (miejskie) organa kolegialne, sposób ich wyboru regulują przepisy ustrojowe samorządowe.

Przepisy o wyborze rad wojewódzkich i wydzia-

łów wojewódzkich wejdą w życie na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego dopiero po przeprowadzeniu wyborów do rad (sejmików) powiatowych, do tego zaś czasu utworzone będą na obszarze rzeczonych województw wydziały wojewódzkie w takim składzie, jak w innych województwach z tą zmianą, że członków z wyboru zamianuje Minister Spraw Wewnętrznych z pośród obywateli zamieszkałych na obszarze odnośnego województwa i posiadających bierne prawo wyborcze do rady gminnej wzgl. miejskiej. Wydziały wojewódzkie na obszarze wspomnianych województw spełniać będą także funkcje rad wojewódzkich. Do czasu przeprowadzenia wyborów do rad (sejmików) powiatowych na obszarze wspomnianych województw — powiatowe organa kolegialne nie będą zorganizowane. To wyjątkowe potraktowanie południowych województw podyktowane zostało okolicznością, że normalne organa samorządu powiatowego nie są odnawiane od czasu wojny, a obecne przestarzałe przepisy wyborcze nie dają podstaw dla dokonania nowych wyborów.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie wojewódzkich i powiatowych organów kolegialnych zawiera oprócz postanowień o wyborach członków rad i wydziałów wojewódzkich także postanowienie o trybie obradowania i urzędowania tych organów. Na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego mają zastosowanie przepisy o sposobie załatwiania przez związki komunalne spraw własnego zakresu działania ze zmianami wynikającymi z rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej.

Przedstawiona organizacja organów kolegialnych, ustanowionych dla współdziałania z władzami administracji ogólnej, posiada doniosłe znaczenie dla systemu administracji państwowej, ponieważ wiąże ściślej jeszcze tę administrację z samorządem i reprezentowanym przez niego czynnikiem obywatelskim. Jakkolwiek linja nowego kierunku w administracji państwowej nie jest jeszcze dociągniętą z powodu nieustalonej jeszcze organizacji samorządu, trzeba przyznać, że w dziedzinie ustroju administracji państwowej uczyniono duży krok naprzód.

S. Kruczek.

Drogowy Instytut Badawczy

W gospodarce drogowej w Polsce w roku bieżącym nastąpił przełom stanowczy ku lepszemu: dotychczas środki przeznaczane zarówno przez rząd jak samorządy na cele drogowe były znikomo małe w porównaniu do potrzeb i gospodarka drogowa w Polsce miała charakter deficytowy, z małymi wyjątkami charakteru miejscowego: środki przeznaczane na cele drogowe nie tylko nie wystarczały na prowadzenie inwestycyjnych robót drogowych nawet w skromnym zakresie, ale nie wystarczały nawet na utrzymanie stanu posiadania, t. j. na należytą konserwację dróg i doprowadzenie ich do porządku.

W roku bieżącym zwrot ku lepszemu wyraził się

przedewszystkiem w tem, że Rząd przeznaczył na cele drogowe w budżecie normalnym i inwestycyjnym około 80 milionów złotych, w czem blisko połowa przeznaczona jest na budowę nowych dróg, przebudowę zniszczonych oraz na budowę mostów stałych (żelaznych, żelazobetonowych i t. p.).

Jest to suma prawie trzy razy większa, niż suma przeznaczona w budżecie drogowym np. w roku 1925 lub 1926-tym.

Z drugiej strony budżety drogowe samorządów również w roku bieżącym znacznie są powiększone w stosunku do lat poprzednich. W chwili obecnej nie mo-

gę podać danych liczbowych co do budżetów drogowych, wnosząc jednak z tego, co dotychczas mi jest wiadome, stanowczo twierdzić można, że wysokość ogólna budżetów samorządowych w obecnym okresie budżetowym jest kilkakrotnie (3 - 4 razy) większa, niż w roku 1925 lub 1926-ym.

W dodatku możliwości uzyskania kredytu długoterminowego na cele drogowe są znaczne: Bank Gospodarstwa Krajowego udziela pożyczek długoterminowych na cele drogowe w dość szerokim zakresie. Np. samorzady powiatowe województwa lubelskiego otrzymały zapewnienie 13 — 15 milionów złotych pożyczki długoterminowej na cele drogowe.

Miejscowe samorzady, nie będąc przygotowane do możliwości prowadzenia w takim dużym zakresie robót drogowych, mają kłopoty, skąd i jakie wziąć materiały, skąd wziąć siły techniczne do wykonania tych robót.

Ogólna sytuacja finansowa samorządów wybitnie się poprawiła i pozwala nie tylko na doprowadzenie do porządku istniejących dróg, ale i na sporą jak na nasze stosunki działalność inwestycyjną.

Gdy się do tego doda, że w najbliższej przyszłości Rząd ma zamiar wnieść do ciała ustawodawczych projekt ustawy o opodatkowaniu samochodów i wozów na cele drogowe, przeznaczający wpływy z tego podatku w przypuszczalnej wysokości 20 - 25 milionów złotych na cele drogowe - inwestycyjne dla rządu i samorządów, — otrzymamy koniunktury dla gospodarki drogowej w najbliższych latach jeszcze lepsze, niż w roku bieżącym.

Jest rzeczą oczywistą, że, mając na cele drogowe spore środki, musimy stworzyć warunki, które umożliwiłyby ich celowe i rozumne użycie.

Do tego celu prowadzi:

1. Wykształcenie personelu drogowego wyższego, średniego i niższego, któryby stał na wysokości zadania: jest to zadanie odpowiednich szkół technicznych.

2. Podniesienie poziomu techniki drogowej w Polsce do poziomu współczesnego, co jest równorzędne z gwarancją celowego i oszczędnego użycia środków przeznaczonych na cele gospodarki drogowej. Technika drogową w Polsce nie stoi na wysokości zadania i bardzo wiele pozostawia do życzenia; bardzo wiele robót wykonywa się w Polsce po dyletancku z powodu braku możliwości zasięgnięcia opinii i porady, lub braku możliwości przeprowadzenia pewnych badań.

Ze względów powyższych winna być powołana do życia instytucja o charakterze naukowo - technicznym, której celem byłoby podniesienie poziomu techniki drogowej w Polsce do odpowiedniego poziomu przez prowadzenie badań.

Do zakresu prac tej instytucji powinnyby należeć następujące prace:

1. Badania własności wszelkich materiałów używanych do budowy i utrzymania dróg, a więc kamieni naturalnych, sztucznych, różnych gruntów, żwirów, asfaltów, smoły, szkła wodnego i t. p.

2. Badania różnych systemów nawierzchni laboratoryjne i na odcinkach próbnych.

3. Badania różnych maszyn drogowych.

4. Badania wpływu ruchu różnego rodzaju pojazdów na różne nawierzchnie drogowe i odwrotnie.

5. Badania postępu techniki drogowej zagranicą i przystosowanie ich do warunków polskich.

6. Popularyzacja nowych zdobyczy techniki drogowej przy pomocy wydawnictw fachowych o różnych poziomach.

W instytucji o powyższym zakresie działania winni pracować fachowcy drogowi, którzy pracują lub pracowali na polu praktycznym jako inżynierowie drogowi.

Ze względów praktycznych pożądane jest, aby „Instytut drogowy badawczy”*) powstał na gruncie Politechniki Warszawskiej.

Wtedy dla swych prac będzie on mógł korzystać z różnych zakładów istniejących przy Politechnice, jak np. z laboratorium wytrzymałości materiałów, zakładu geologiczno - mineralogicznego i innych; odpadnie potrzeba sprowadzania różnych maszyn i przyrządów już znajdujących się w tych zakładach; kompletując bibliotekę specjalną z zakresu techniki drogowej, może korzystać z ogólnej biblioteki technicznej Politechniki itd.

Z drugiej strony Instytut drogowy winien być w ścisłym organicznym związku z Ministerstwem Robót Publicznych, do którego kompetencji należy ogólne kierownictwo gospodarki drogowej w państwie, i wykonywać prace badawcze, stojące w ścisłym związku z zamierzeniami Ministerstwa.

Pożytek z istnienia Instytutu drogowego będzie niewątpliwie wielki: podniesie poziom techniki drogowej w kraju, przyczyni się do znacznych oszczędności w budownictwie drogowym przez określenie wartości materiałów używanych do budowy i utrzymania dróg i przez badanie sposobów racjonalnego ich zastosowania.

Jak niezbędną jest instytucja, która zajmowałaby się badaniami naukowo - technicznymi, mającymi niezmiernie ważne znaczenie praktyczne, może służyć fakt, który mieszkańcy stolicy mieli możliwość obserwować w latach ostatnich: nawierzchnie bitumiczne zastosowane na ulicach Warszawy mają różną bardzo wartość: jedne trzymają się dobrze, inne zbudowane z tego samego materiału niszczejają po kilku tygodniach, powodując niedogodności ruchu, straty dla przedsiębiorców i sarkania ogółu na dyletanckie traktowanie sprawy; dzieje się to z powodu niefachowej roboty, a przede wszystkim z powodu, że materiały używane do nawierzchni bitumicznych nie mogą być badane co do ich własności technicznych, gdyż Polska nie posiada *ani jednego laboratorium* z najniezbędniejszymi przyrządami do określania wartości techn. materiałów bitumicznych; wiadomo, jak niezmiernie ważną rzeczą jest stosowanie do nawierzchni bitumicznych materiałów odpowiednich i jednakowych; przy robotach w Warszawie *nie można było sprawdzić i nie sprawdzano*, czy materiały bitumiczne mają potrzebne własności techniczne i czy materiały były identyczne; w Stanach Zjednoczonych laboratorja takie do badań materiałów bitumicznych istnieją przy każdym stanowym Zarządzie drogowym; nie wolno tam używać

*) Tak nazwaną została ta instytucja w uchwałach I-go polskiego Kongresu drogowego, który uznał za konieczne powołanie takiej instytucji.

materiałów bitumicznych bez uprzedniego zbadania każdego transportu ich: to też wyniki budowy dróg bitumicznych są niezawodne i dobre, a u nas, jak Bóg da, bo się stosuje takie materiały kapryśne, jak bitumy, — „na oko”.

Ten jeden przykład dowodzi, że Instytut drogowy może uchronić od wielkich strat. A przykładów takich możnaby przytaczać bez liku.

A choćby np. określenie stosunkowej wartości technicznej różnych materiałów, używanych do budowy dróg w danej miejscowości.

Chwila obecna, gdy gospodarka drogowa zarówno rządowa, jak samorządowa, zaczyna się ruszać z martwego punktu, wymaga niezwłocznego powołania do życia takiej placówki badawczej.

Zaczątek Drogowego Instytutu Badawczego przy Politechnice Warszawskiej istnieje.

Na wniosek piszącego te słowa Rada Wydziału Inżynierji Łądowej Politechniki Warszawskiej uchwaliła jeszcze dnia 12 listopada 1920 roku utworzenie przy Katedrze Budowy dróg Muzeum drogowego, jako zakładu o charakterze techniczno - badawczym z zakresu techniki drogowej.

Z powodów natury przede wszystkim finansowej dotychczasowa działalność Muzeum drogowego była bardzo skromna, w czym zresztą nie było nic dziwnego, gdy się zważy, że dla prac Muzeum drogowego Politechniki z powodu oszczędności budżetowych nie mogła przeznaczyć przez szereg lat ani grosza.

W ciągu lat ubiegłych zdołało Muzeum drogowe wykonać prace następujące: Za pośrednictwem Ministerstwa Robót Publicznych w Muzeum drogowym zgromadzono próby materiałów drogowych używanych do budowy i utrzymania dróg w Polsce, a kierownik Muzeum opracował krótką monografię p. t. „Materiały do budowy i utrzymania dróg w Polsce” wraz z mapą zaopatrzenia Polski w materiały drogowe*).

Zebrane próbki materiałów drogowych po uruchomieniu w r. 1925-tym w Laboratorium wytrzymałości materiałów oddziały do badania kamieni zaczęto badać na koszt Min. Rob. Publ. na wytrzymałość, na ściskanie, na ścieralność na tarczy Amslera oraz w bębnie Devela, określano ciężar gatunkowy i nasiąkliwość i wreszcie w zakładzie petrograficzno - geologicznym prof. Woyno określono materiały pod względem geologiczno - petrograficznym.

Dotychczas zbadano około 400 różnych materiałów.

Rezultaty badań są drukowane w miarę ich otrzymywania w „Wiadomościach Stowarzyszenia członków Polskich Kongresów drogowych”.

Obecnie nadszedł czas, aby Muzeum drogowe, zmieniając swą nazwę na odpowiedniejszą „Drogowy Instytut badawczy”, rozszerzyło swoją działalność, stosownie do jednomyslniej uchwały I-go Polskiego Kongresu Drogowego. Aby to nastąpiło, trzeba przede wszystkim znaleźć odpowiednie środki na urządzenie.

Powstają dwa pytania: 1) jakie są potrzeby Drogowego Instytutu Badawczego i 2) gdzie można znaleźć im te potrzeby środki materialne.

Najważniejszym zadaniem Drogowego Instytutu

Badawczego jest przeprowadzanie badań materiałów używanych do budowy i utrzymania dróg. Badania takie mogą być prowadzone w laboratorjach i na odcinkach dróg zbudowanych z badanych materiałów. Obecne Muzeum drogowe przeprowadza badania materiałów drogowych w bardzo ograniczonym zakresie, bo wykorzystać może tylko te maszyny i przyrządy w Laboratorium wytrzymałości materiałów, jakie się nadają do badań różnych skał i materiałów sztucznych: badania prowadzone są na maszynach i przyrządach takich, jakie w Stanach Zjednoczonych, gdzie technika badania materiałów drogowych stoi najwyżej, już się do badań materiałów drogowych nie używają. Poza tem z powodu braku maszyn i przyrządów badania kamieni naturalnych i sztucznych w pewnych kierunkach nie prowadzą się wcale, jak np. nie bada się stopnia zwięzłości lub zdolności cementacyjnej.

Dalej niema żadnych przyrządów i maszyn do badania własności fizycznych i mechanicznych różnych żwirów, gruntów i t. p.

Wreszcie niema absolutnie żadnych przyrządów i maszyn do badania własności fizycznych i mechanicznych różnych materiałów bitumicznych używanych do celów drogowych. Dzięki temu budujący drogi bitumiczne są zdani na łaskę, czy niełaskę swoich dostawców, gdyż nie mają możliwości sprawdzić, czy dostarczane im preparaty bitumiczne mają odpowiednie własności.

Aby nabyć komplet najpotrzebniejszych maszyn i przyrządów do badania materiałów drogowych jak kamieni naturalnych i sztucznych, żwirów, gruntów, oraz materiałów bitumicznych, komplet jaki posiada w Stanach Zjednoczonych każdy przeciętny stan, trzeba przeznaczyć na ten cel jednorazowo 75.000 do 100.000 zł.

Możność prowadzenia stojących na wysokości współczesnej techniki badań materiałów drogowych daje ogromne korzyści realne i natychmiastowe, gdyż badania takie określają wartość techniczną używanych do budowy i utrzymania dróg materiałów, i regulują racjonalne ich stosowanie.

Słyszałem zdanie z ust jednego ze znanych działaczy samorządowych, który twierdził, że takie prace badawcze, jakie będzie prowadzić „Drogowy Instytut Badawczy” — to „teorja, a nam przede wszystkim potrzeba praktyki”. Zdanie takie dowodzi ... wielkiego tupetu i pewności siebie owego działacza ale również i ... ignorancji w sprawach drogowych. Przytoczone przeze mnie przykłady właśnie z zakresu praktycznych zagadnień drogowych, jakimi zajmie się „Drogowy Instytut Badawczy”, świadczą w stopniu dostatecznym, że to nie jest „teorja”, a przede wszystkim „praktyka”.

Najpilniejszym zadaniem Drogowego Instytutu Badawczego jest więc sprowadzenie maszyn i przyrządów niezbędnych do badań laboratoryjnych materiałów drogowych.

Dalszy rozwój działalności Drogowego Instytutu Badawczego winien przewidywać badania materiałów drogowych w odcinkach próbnych dróg publicznych lub w specjalnych odcinkach próbnych ze sztucznym ruchem oraz inne prace naukowo - badawcze, jak badanie działania różnych maszyn drogowych, oddziaływanie różnych pojazdów na nawierzchnię i odwrotnie i t. p.; zakres tych prac jest ogromny, i w wielu bardzo krajach

*) Odbitka z „Przeglądu Technicznego” — 1924 r.

widzimy ożywioną działalność techniczno - naukową w tym kierunku.

Prace instytucji amerykańskiej „Highway Research Board,” — instytucji naukowo - badawczej z zakresu techniki drogowej, a stanowiącej część składową „National Research Council” (Narodowej Rady Badawczej), drukowane w rocznikach wydawanych przez tę instytucję*), świadczą, jak wiele jest kwestyj z zakresu techniki drogowej, wymagających naukowo - technicznych badań. Są to wyłącznie kwestje mające znaczenie praktyczne, a zbadanie i rozwiązanie ich daje poważne i praktyczne wyniki w zastosowaniu.

I w Polsce potrzebne są tego rodzaju prace tembardziej, że technika drogowa w nieskończenie większym stopniu wymaga przystosowania jej do warunków miejscowych i pod tym względem jest więcej indywidualna, niż inne gałęzie techniki komunikacyjnej.

Podkreślić tu trzeba, że *takie badania naukowe nie są bynajmniej żadnym luksusem*, na który mogą sobie pozwalać społeczeństwa zamożne; *te badania są pilną potrzebą, gdyż zastosowanie tych badań w technice drogowej daje poważne korzyści praktyczne. Więc przeznaczanie odpowiednich środków na takie badania w wyniku opłaca się wielokrotnie.*

Naturalnie zakres badań musi tu być przystosowany do środków materialnych, jakie na te badania mogą być przeznaczane: im większe będą te środki materialne, tem więcej badań będzie można prowadzić i tem lepiej je można będzie postawić i tem większa będzie korzyść praktyczna.

Reasumując, widzimy, że na najpilniejsze potrzeby — na urządzenia specjalnie do badania materiałów drogowych potrzeba jednorazowo 75.000 — 100.000 zł., na inne badania potrzebne są środki, których wysokość jest zależna od zakresu tych badań. Poza to potrzebne są pewne stałe środki na utrzymanie Drogowego Instytutu Badawczego.

Częściowo koszty utrzymania Drogowego Instytutu Badawczego mogą być pokrywane z opłat za badania materiałów na żądanie instytucji rządowych, samorządowych lub prywatnych, jednak opłaty te będą niewystarczające i już na początek istnienia Drogowego Instytutu Badawczego potrzebne będą stałe sumy roczne — kilkanaście lub kilkadziesiąt tysięcy.

Skąd wziąć powyższe środki?

Spodziewać się, żeby się one znalazły w budżecie Politechniki Warszawskiej, byłoby karygodnym optylizmem.

Doświadczenia lat ubiegłych w stopniu dostatecznym dowiodły, że budżety wyższych szkół są traktowane po macoszemu: były wypadki, że najpotrzebniejsze pracownie trzeba było zamykać w ciągu roku z powodu braku środków; budżet katedry budowy dróg Politechniki Warszawskiej wynosi *kilkaset złotych rocznie*.

Wobec powyższych stosunków należy sprawę finansowania Drogow. Instytutu Badawczego postawić inaczej: *środki na urządzenie i prowadzenie Drogowego Instytutu Badawczego powinny dać te instytucje, dla których będzie pracować i które bezpośrednio będą osią-*

gać korzyści z prac Drogowego Instytutu Badawczego, a więc: Ministerstwo Robót Publicznych, Samorządy miejskie i ziemskie i instytucje i osoby prywatne, mające do czynienia z budową i utrzymaniem dróg.

Jeżeli wymienione instytucje będą przewidywać w swoich budżetach pewne nieznaczne sumy dla Drogowego Instytutu Badawczego, zbierze się potrzebne środki na jego urządzenie i utrzymanie.

Zwracam się z apelem do tych instytucji i osób prywatnych, którym dobro gospodarki drogowej leży na sercu, aby materialnie przyczyniły się do powstania i uruchomienia Drogowego Instytutu Badawczego przy Politechnice Warszawskiej i zadeklarowały w miarę możliwości swoje udziały Politechnice Warszawskiej pod adresem: Politechnika Warszawska, Katedra Budowy dróg.

Załączony niżej Statut Drogowego Instytutu Badawczego uchwalony przez Radę Wydziału Inżynierji Lądowej 23 lutego 1928 r. został zatwierdzony przez Senat Politechniki w dniu 14 marca r. b. Wobec tego zadeklarowane udziały można wpłacać na rachunek Drogowego Instytutu Badawczego do Kasy Politechniki Warszawskiej.

Sądząc z zainteresowania, jakie wzbudził w społeczeństwie I-szy Polski Kongres drogowy, mam nadzieję, że projekt zrealizowania Drogowego Instytutu Badawczego znajdzie zrozumienie wśród instytucji bezpośrednio zainteresowanych w istnieniu i działalności Drogowego Instytutu Badawczego, i instytucje te przez swoją pomoc materialną powołają go do życia.

Artykuł niniejszy jest z niewielkimi zmianami powtórzeniem art., jaki znalazł się w Nr. 12 „Wiadomości Stowarzyszenia Członków Polskich Kongresów Drogowych”. Dzięki gościnności „Samorządu” powtarzam go na łamach tego pisma, chcąc, aby świadomość o niezwłocznej potrzebie powołania do życia „Drogowego Instytutu Badawczego” przenikła do wszystkich działaczy samorządowych, którym dobro gospodarki drogowej leży na sercu.

STATUT

DROGOWEGO INSTYTUTU BADAWCZEGO, UCHWALONY PRZEZ RADĘ WYDZIAŁU INŻYNIERJI LĄDOWEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 23 LUTEGO 1928 ROKU I ZATWIERDZONY PRZEZ SENAT POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ NA POSIEDZENIU W DNIU 14 MARCA 1928 r.

§ 1.

Przy Katedrze Budowy dróg i robót ziemnych powstaje Drogowy Instytut Badawczy, mający na celu podniesienie poziomu techniki drogowej w Polsce przez organizowanie badań, kierownictwo naukowe przy prowadzeniu tych badań, zestawianie i opracowywanie wyników doświadczeń i spostrzeżeń i inne prace naukowe, dotyczące budowy i utrzymania dróg.

§ 2.

Dla osiągnięcia zadań wymienionych w § 1 D. I. B.:

a) tworzy, uzupełnia i utrzymuje zbiory materiałów do budowy i utrzymania dróg, jako też modeli, rysunków i fotografii dróg i urządzeń drogowych, oraz narzędzi i maszyn używanych przy budowie i utrzymaniu dróg.

b) organizuje w laboratorjach i na próbnym odcinkach dróg badania własności materiałów naturalnych i sztucznych, używanych do budowy i utrzymania dróg, jako to: kamieni, żwirów, grun-

*) Proceedings of the annual Meeting of the Highway Research Board.

tów, klinkierów, asfaltu i smoly używanych do celów drogowych; badania działania różnych maszyn drogowych; badania nad oddziaływaniem różnych pojazdów na nawierzchnię i odwrotnie, i wogóle badania nad różnymi aktualnymi zagadnieniami z zakresu techniki drogowej.

c) zbiera, zestawia, opracowuje i ogłasza wyniki doświadczeń i badań wymienionych w poprzednim punkcie.

§ 3.

Kierownikiem Drogowego Instytutu Badawczego jest zasadniczo profesor budowy dróg i robót ziemnych na Wydziale Inżynierii lądowej Politechniki Warszawskiej, a zastępcą jego jest jeden z jego adiunktów lub asystentów, zatwierdzony na tem stanowisku przez Radę Wydziału Inżynierii lądowej na wniosek kierownika Drogowego Instytutu Badawczego.

§ 4.

Osoby współpracujące dla osiągnięcia zadań wymienionych w §§ 1 i 2 mogą być powołane na członków Drogowego Instytutu Badawczego.

§ 5.

Członków Drogowego Instytutu Badawczego zatwierdza w tym charakterze Wydział Inżynierii lądowej na wniosek kierownika Drogowego Instytutu Badawczego. Członkami Drogowego Instytutu Badawczego mogą być osoby bądź stale pracujące w Drogowym Instytucie Badawczym i zaliczone do personelu naukowego Politechniki Warszawskiej bądź też osoby nie należące do składu personelu naukowego Politechniki Warszawskiej, a przez swoje prace badawcze z zakresu techniki drogowej przyczyniające się do postępów techniki drogowej. Pracować naukowo mogą na gruncie Politechniki Warszawskiej lub poza nią.

§ 6.

Na urządzenie i prowadzenie Drogowego Instytutu Badawczego składać się mogą następujące źródła:

a) Sumy budżetowe przewidziane w budżecie Politechniki Warszawskiej.

b) Zapomogi Rządu, zrzeszeń samorządów, poszczególnych samorządów, firm i osób prywatnych.

c) Opłaty za badania materiałów przeprowadzane na żądanie instytucyj i osób.

§ 7.

Drogowy Instytut Badawczy organizuje badania na zlecenie i koszt interesowanych instytucyj i osób, jak również w miarę możliwości finansowej z własnej inicjatywy i z własnych środków, przytem Drogowy Instytut Badawczy winien zastosować się do p. 5 art. 12 Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24 lutego 1928 r. o stosunku służbowym profesorów Państwowych szkół Akademickich i pomocniczych sił naukowych tych szkół (Dz. U. R. P. Nr. 24-28 r. p. 204).

§ 8.

Badania laboratoryjne na zlecenie i według wskazówek Drogowego Instytutu Badawczego mogą być dokonywane w odpowiednich laboratorjach Politechniki Warszawskiej (laboratorium Wyttrzymałości Materiałów, zakład geologiczny, chemiczny i t. p.). W tym wypadku Drogowy Instytut Badawczy porozumiewa się z temi zakładami.

W razie potrzeby badania takie mogą się odbywać na zlecenie Drogowego Instytutu Badawczego w innych laboratorjach poza Politechniką.

§ 9.

Kierownik Drogowego Instytutu Badawczego na początku roku budżetowego układa program działalności Drogowego Instytutu Badawczego na okres budżetowy i przedstawia go do wiadomości w Radzie Wydziału Inżynierii lądowej, jak również składa sprawozdanie o przebiegu prac za okres ubiegły.

§ 10.

Sprawozdania rachunkowe za miniony okres budżetowy składane są przez Drogowy Instytut Badawczy władzom Politechniki według przepisów, obowiązujących w Politechnice. Niezależnie, ze względu na zapomogi instytucyj samorządowych i instytucyj i osób prywatnych, sprawozdania Drogowego Instytutu Badawczego z działalności i sprawozdania rachunkowe winny być ogłaszane w prasie technicznej i samorządowej.

M. Wł. Nestorowicz.

Dookoła spraw samorządowych

POWSZECHNA WYSTAWA W POZNANIU.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozesało w dn. 23-m marca r. b. następujące pismo do wojewodów w sprawie powszechnej wystawy krajowej w Poznaniu (S. F. 919/1/28).

— W piśmie Nr. Min. 458/27 z października 1927 roku prosiłem Panów Wojewodów o użyczenie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, która odbędzie się w r. 1929, stosownego poparcia.

W związku z powyższem zaznaczam, że o ile związki komunalne zapreliminowały w swych budżetach pewne sumy na wspomnianą wystawę, władza nadzorcza przy sposobności zatwierdzania budżetów nie powinna kredytów takich kwestjonować.

Powyzsze zechce Pan Wojewoda również podać do wiadomości Przewodniczących Wydziałów Powiatowych. —

POPIERANIE LIGI MORSKIEJ I RZECZNEJ.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwróciło się do Min. Spraw Wewnętrznych z pismem w sprawie popar-

cia przez związki samorządowe akcji Ligi Morskiej i Rzecznej, w którym pisze:

— „Zagadnienia morza, a zwłaszcza kwestja utworzenia wielkiej floty handlowej morskiej, posiadają doniosłe znaczenie dla Państwa, to też Ministerstwo Przemysłu i Handlu przywiązuje wielką wagę do jaknajszerszej propagandy i spopularyzowania spraw morskich w społeczeństwie. Akcją w tym kierunku prowadzi Liga Morska i Rzeczna (Warszawa, ul. Elekoralna 2).

Liga Morska i Rzeczna, dążąc do rozszerzenia propagandy spraw morskich, przystępuje obecnie do akcji, mającej na celu wciągnięcie na listę jej członków instytucyj samorządowych w kraju. Składka członkowska jest tak niska (protektor opłaca 30 zł. wpisowego i 120 zł. rocznie, opiekun 15 zł. wpisowego i 60 zł. rocznie, członek rzeczywisty — 3 zł. wpisowego i 12 zł. rocznie), że nie może być mowy o obciążeniu budżetu gminy wiejskiej, miasta czy też związku komunalnego. W danym wypadku Lidze Morskiej i Rzecznej chodzi przede wszystkim o propagandę spraw morskich w społeczeństwie. Każdy bowiem członek Ligi otrzyma dyplom do wywieszenia na ścianie oraz stale będzie otrzymywał „Morze”, organ Ligi Morskiej i Rzecznej, wydawany przy pomocy Ministerstwa Przemysłu i Handlu, a w ten

sposób każda gmina stanie się ośrodkiem propagandy i uświadomienia szerokich rzesz ludności w sprawach morskich".

OPLATA STEMPOWA OD UWIERZYTELNIENIA PODPISU.

(H.). W sprawie powyższej Mstwo Spr. Wewn. wydało okólnik z dn. 19.I.1928 r. Nr. 14, który przytaczamy w całości z uwagi na to, iż interesuje on w dużym stopniu gminy wiejskie i miejskie. Okólnik ten brzmi:

„Według oznajmienia Ministerstwa Skarbu niektóre Starostwa uwierzytelniły bez pobrania opłaty stempowej podpisy, umieszczone na skryptach dłużnych, stwierdzających otrzymane pożyczki od Państwowego Banku Rolnego.

Wymieniony Bank w konkretnych wypadkachabrał należne opłaty od interesantów i wniósł je do Kasy Skarbowej, wobec czego, o ile chodzi o te wypadki, nie ma już nic do zarządzenia.

W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi Pana Wojewodę (P. Komisarza Rządu) o zwrócenie uwagi podwładnych władz i urzędów, że uwierzytelnienie podpisu podlega opłacie stempowej według zasad, podanych w art. 158 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stempowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570). Opłacie, o której mowa, podlega nie tylko uwierzytelnienie podpisu osoby prywatnej, ale też uwierzytelnienie podpisu osoby urzędowej (np. wójta gminy), która uwierzytelniła podpis osoby prywatnej.

Powołany art. 158 postanawia między innymi, że „suma opłat za poświadczenie podpisów, umieszczonych na tym samym dokumencie, nie może przewyższać 3 zł.” W przypadku uwierzytelnienia podpisów nie tylko dłużników, lecz także poręczycieli należy przytoczone postanowienie stosować oddzielnie do podpisów dłużników i oddzielnie do podpisów poręczycieli, gdyż skrypt dłużny i poręczenie są to dwa dokumenty *oddzielne*, a tej ich odrębności nie usuwa okoliczność, że obydwa są napisane na tym samym papierze. Jeżeli więc na skrypcie dłużnym, podpisanym przez czterech solidarnych dłużników, znajdują się podpisy dwóch poręczycieli, to łączna opłata za poświadczenie tych sześciu podpisów wynosi 5 zł., t. j. 3 zł. plus 2 zł.”

PLANY I KOSZTORYSY OŚRODKÓW ZDROWIA.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w dniu 9 marca r. b. rozesało pismo za Nr. Z. H. 1119/28 do wszystkich wojewodów treści następującej:

„Na skutek licznych zapotrzebowań na plany i kosztorysy ośrodków zdrowia Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Departament Służby Zdrowia) podaje do wiadomości, że posiada obecnie takie plany ośrodków dla osiedli mniejszych (wsi, osad i małych miast). Cena kompletu, składającego się z siedmiu plansz oraz z kosztorysu, wynosi 10 złotych.

Uprasza się o podanie powyższego do wiadomości czynników zainteresowanych na terenie Województwa”.

W SPRAWIE KOMUNIKOWANIA DECYZJI ODWOŁAWCZEJ WŁADZ NADZORCZYCH.

(H.). W pewnym konkretnym przypadku Magistrat m. st. Warszawy podał do wiadomości rekurenta tylko część motywów decyzji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, którą rozstrzygnięte zostało odwołanie tegoż rekurenta przeciwko wymiarowi podatku miejskiego, dokonane przez Magistrat.

Mstwo Spraw Wewn. poleciło Magistratowi dodatkowo zakomunikować rekurentowi dalszą część motywów swojej decyzji, przy tej zaś sposobności okólnikiem z dn. 19 marca 1928 r. Nr. 42, rozesłanym do wszystkich wojewodów (z poleceniem dalszego powiadomienia zarządów związków komunalnych) wyjaśniło, że *decyzje władz, powołanych do rozstrzygania odwołań, należy zawsze komunikować odwołującym się w całości, z wyjątkiem tych części (ustępów), których treść wskazuje niewątpliwie, że przeznaczone są jedynie dla wiadomości władz niższych instancji.*

UTWORZENIE SKARBOWYCH BIUR INFORMACYJNYCH.

(H.). W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 4 z roku 1928, pod poz. 40, ogłoszona została instrukcja Min. Skarbu z dn. 22.XII.1927 r. dla biur informacyjnych. Są to odrębne referaty, które powstają przy oddziałach administracyjnych wydziałów II izb skarbowych i mają za zadanie: śledzenie przejawów życia gospodarczego, niezbędnych do prawidłowego ujęcia wymiarów podatkowych, prowadzenie w tym kierunku ścisłej ewidencji i komunikowanie zebranych danych statystycznych do wiadomości władz wymiarowych; zbieranie wzgl. przyjmowanie ze wszystkich dostępnych źródeł na terenie izby skarbowej informacji i materiałów, dotyczących obrotów i dochodów płatników, a w szczególności wykonywanie czynności, przewidzianych w art. 46 i 47 ustawy o podatku przemysłowym oraz w art. 56 i 59 ustawy o podatku dochodowym (obowiązek dostarczenia informacji na podstawie tych przepisów mają także związki komunalne), wreszcie segregowanie i terminowe rozsyłanie tych danych właściwym urzędom skarbowym — i t. p.

RADIO APARATY SPRZĘT

Najdogodniejsze warunki płatności. — Najtańsze ceny.
Cenniki i katalogi gratis.

Polska Wytwórnia RADIO-JAR Warszawa, Krak.-Przedm. 20 22
Oddział I.

„SPÓŁDZIELNIA LEŚNIKÓW”

w Warszawie
N.Świat 36, tel. 230-75

POLECA NAJTAŃNIEJ

dla zalesiania nieużytków, zadrzewiania miast, wsi i obsadzania dróg

NASIONA I SADZONKI LEŚNE

oraz potrzebne przy sadzeniu narzędzia i przybory techniczno-leśne.
Cenniki i oferty na żądanie.

W związku z powyższym wydało Mstwo Spraw Wewn. okólnik z dn. 10 marca b. r. Nr. 34, w którym poleca wojewodom wydać stosowne zarządzenia, aby zarówno państwowe władze administracji ogólnej, jak

i związki samorządowe, przyczyniały się do ułatwienia władzom skarbowym wprowadzenia w życie i wykonania powyższej instrukcji.

Z życia samorządu

DZIAŁALNOŚĆ POW. ZW. KOM. W BĘDZINIE W DZIEDZINIE DROGOWEJ

Ogólna długość dróg bitych, pozostawiona przez władze zarobcze i okupacyjne, wynosiła 231.582 km. na obszarze powiatu, obejmującym 1443 km.² powierzchni, a zatem na 1 km. kw. przypadało 0,16 km. drogi bitej. Od 1919 r. do 1922 r. administrację techniczną nad drogami sprawował inżynier państwowy, przydzielony przez Okręgową Dyрекcję Robót Publicznych w Kielcach. W r. 1921 Sejmik zaangażował inżyniera komunalnego i technika do przeprowadzania budowy dróg powiatowych i gminnych, administracja zaś nad istniejącymi drogami bitymi państwowymi, wojewódzkimi i powiatowymi pozostawała nadal w rękach inżyniera państwowego. W r. 1922 Sejmik Będziński zwrócił się do Ministerstwa Robót Publicznych z prośbą o przekazanie całokształtu gospodarki drogowej pod bezpośrednią administrację pow. zw. komunal., rezultatem czego było całkowite przekazanie Sejmikowi administracji nad wszystkimi kategorjami dróg. Od tego czasu Wydział Powiatowy sprawuje czynności administracyjne nad drogami państwowymi, wojewódzkimi i powiatowymi. Nad drogami gminnymi sprawuje tylko nadzór techniczny, administracja tych dróg znajduje się w rękach odnośnych samorządów gminnych.

Od 1919 r. do 1922 r. stan dróg istniejących pogarszał się; budowa dróg polegała na wykończeniu odcinków, których budowę rozpoczęli jeszcze okupanci. W okresie tym wybudowano 11 km. dróg powiatowych. Od 1922 r. do 1927 r. włącznie wybudowano 46,507 km. dróg powiatowych i 41,794 km. bitych dróg gminnych, czyli za okres istnienia 1-go Sejmiku wybudowano na terenie dawnego powiatu Będzińskiego 88,306 km. nowych dróg bitych. Do tej liczby należy dodać 4,5 km. drogi bitej, przyjętej jako drogę powiatową od kopalni T-wa „Saturn”, zatem sieć dróg bitych w powiecie Będzińskim zwiększyła się o 92,806 km.

Nowe drogi wykonywano na podłożu wapiennym o nawierzchni z szabru wapiennego, przewidując jednak w razie zwiększenia się ruchu kołowego na tych drogach zastąpienie zniszczonej nawierzchni szabrem z twardych gatunków kamieni. Pod względem używalności nawierzchni drogowych powiat podzielono na dwie części, t. j. północną — rolniczą i południową — przemysłową. W północnej części powiatu ruch kołowy na drogach bitych jest stosunkowo nieduży, podczas gdy ruch kołowy w południowej części dochodzi na niektórych drogach do 2.500 zaprzęgów na dobę. Dlatego też do naprawy dróg w okręgach przemysłowych stosowano twarde gatunki kamieni, a w okręgach rolniczych kamień wapienny, występujący w znacznej ilości w pobliżu dróg.

W ostatnich latach zwiększył się znacznie ruch samochodowy, szczególnie na odcinkach podmiejskich i na terenie gmin przemysłowych. Wskutek tego drogi ze zwykłą żwirówką ścierały się już po upływie jednego roku, a tumany pyłu ze startych nawierzchni przeszkadzały w przeprowadzeniu racjonalnej higieny w osiedlach, sąsiadujących z drogą. Przystąpiono zatem do przystosowania nawierzchni drogowej do zmienionego ruchu i do 1927 roku ułożono 3 km. bruków kostkowych. W 1926 r. wykonano małą próbę nawierzchni smołowanej. Wyniki próby były dodatnie i w 1927 r. wykonano żwirówek smołowanych na długości 1130 m. Ponadto w r. 1927 r. wykonano na długości 1500 m. nawierzchnię krzemowo-wapienną, a na 100 m. nawierzchnię krzemowo-wapienną - porfirową oraz na 50 m. krzemowo - kwarcytową.

Ogólna ilość dróg bitych na terenie dawnego powiatu Będzińskiego wynosi 348,083 km. Z liczby tej przypada na drogi po zaborcach 153,287 km., po okupantach 78,295 km. wybudowane przez Sejmik i samorządy gminne 92,801 km., prywatne 23,700 km. Wskutek podziału w dn. 1.IV.1927 r. powiatu Będzińskiego na Będziński i Zawierciański odeszło do powiatu Zawierciańskiego 122,643 km. dróg samorządowych oraz droga państwowa długości

27,018 km. Obecny powiat Będziński obejmuje 486,3 km.² powierzchni z ilością 198,422 km. dróg bitych t. j. na 1 km. kw. przypada 0,409 km. drogi bitej.

Gęstość sieci dróg bitych 0,409 km. na 1 km.² w obecnym powiecie Będzińskim jest stosunkowo duża w porównaniu z gęstością przeciętną na terenie b. Kongresówki, jednakże by dorównać gęstości sieci drogowej na Górnym Śląsku, należałoby wybudować jeszcze około 200 klm.

DOŚWIADCZALNY ZAKŁAD HODOWLANY SEJMIKU WÓLKOWYSKIEGO.

Na posiedzeniu Wydziału Powiatowego Sejmiku Wólkowskiego w dn. 11.II. r. b. omawiano obszernie sprawę przeznaczenia majątku Swisłocz na doświadczalny zakład hodowlany. Zadanie zakładu ma polegać na przeprowadzaniu doświadczeń w hodowli inwentarza gospodarskiego jak np. krów, trzody chlewnej, drobiu. Poza tem zakład ma poczynić doświadczenia z hodowlą zwierząt futerkowych. Rolnicy będą mogli skorzystać z wyników tych doświadczeń oraz nabywać zwierzęta gatunkowe, których hodowla opłacać się będzie w warunkach klimatycznych powiatu Wólkowskiego. Zakład ten będzie obsługiwać województwo Nowogrodzkie, Wileńskie i Białostockie. Po długiej dyskusji Wydział Powiatowy przyjął projekt budżetu doświadczalnego zakładu hodowlanego w Swisłocz na rok 1928/29 w wydatkach i dochodach na sumę 196.619 zł. 50 gr. oraz uchwalił wystąpić do Ministerstwa Rolnictwa o przyznanie Sejmikowi subydjum ze Skarbu Państwa w kwocie 105.064.50 zł. na pokrycie wydatków budżetowych zakładu w 1928/29 r. Nadto Wydział Powiatowy powziął cały szereg uchwał w sprawie urządzenia i jaknajszybszego uruchomienia zakładu.

BUDŻET POMORSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO ZWIĄZKU KOMUNALNEGO NA ROK 1928/29.

(Z. P.). Reskrytem z dnia 6 marca b. r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zatwierdziło z niektórymi zastrzeżeniami preliminarz budżetowy Pomorskiego Wojewódzkiego Związku Komunalnego na rok 1928/29

Preliminarz przewidywał:

w wydatkach:	zwyyczajnych	nadzwyczajnych
na administrację ogólną	zł. 350.335,—	zł. —
„ majątek komunalny	„ —	„ —
„ przedsiębiorstwa komunalne	„ —	„ —
„ spłatę długów	„ 596,—	„ —
„ drogi i place publiczne	„ 3.404.587,—	„ 232.000,—
„ oświatę	„ 20.000,—	„ —
„ kulturę i sztukę	„ 54.000,—	„ —
„ zdrowie publiczne	„ 3.420.447,—	„ —
„ opiekę społeczną	„ 1.180.718,—	„ —
„ popieranie rolnictwa	„ 308.883,—	„ —
„ „ przem. i handl.	„ 5.000,—	„ —
„ bezpieczeństwo publiczne	„ —	„ —
„ cele różne	„ 54.000,—	„ 30.000,—
R a z e m:	zł. 8.798.566,—	zł. 262.000,—
w dochodach:	zwyyczajnych	nadzwyczajnych
z majątku komunalnego	zł. 51.850,—	zł. —
„ przedsiębiorstw komunalnych	„ —	„ —
„ świadczeń ze Skarbu Państwa	„ 3.472.944,—	„ 70.000
„ zwrotów	„ 6 868,—	„ —
„ opłat administracyjnych	„ —	„ —
„ „ za korzystanie z urzędz. i zakładów dobra publ.	„ 2.894.340,—	„ —

z dopłat (opłat specjalnych)	zł.	—	zł.	—
„ udziału w podatkach państw.	„	—	„	—
„ dodatków do pod. państw.	„	—	„	—
„ podatków samoistnych	„	1.892.124.—	„	—
„ dochodów różnych	„	672.440.—	„	—
R a z e m:		zł. 8.990.566.—	zł.	70.000.—

Niewielkie chociaż zasadnicze poprawki, dokonane przez Ministerstwo, w nieznacznym stopniu wpłynęły na zmianę preliminowanych sum.

W porównaniu z budżetem na rok 1927/28 preliminowane wydatki zwyczajne na rok 1928/29 wzrosły o zł. 2.060.503.—. Wzrost ten tłumaczy się nie nowymi kredytami, lecz zwiększeniem się wydatków na dotychczasowe cele w poszczególnych działach gospodarki. Najbardziej zwiększyły się wydatki na utrzymanie dróg wszystkich kategorii (o zł. 911.555.—), na utrzymanie zakładów zdrowia publicznego (o zł. 785.047) i na szkolnictwo specjalne (o zł. 112.203.—) z powodu większych kosztów utrzymania głuchoniemych.

K o m u n i k a t y

KURS BIBLIOTEKARSKI.

Związek Bibliotekarzy Polskich urządza w dniach 23 kwietnia — 23 maja r. b. miesięczny kurs bibliotekarski, przeznaczony głównie dla pracowników bibliotek publicznych i oświatowych. Kurs ten jest subwencjonowany przez Ministerstwo W. R. i O. P. Opłata za cały kurs wynosi Zł. 10.—. Wszelkie informacje udziela Związek Bibliotekarzy Polskich (ul. Koszykowa 26, tel. 48-75). Zapisy tamże w dniach 10 - 18 kwietnia, godz. 11 — 1 p. poł.:

Wszelkie informacje udziela Związek Bibliotekarzy Polskich (ul. Koszykowa 26, tel. 48-75). Zapisy tamże w dniach 10 - 18 kwietnia, godz. 11 — 1 p. poł.:

G M I N A W I E J S K A I M I E J S K A

Gospodarka gmin wiejskich powiatu Radzymińskiego w świetle budżetów na rok 1928/29

W skład powiatu Radzymińskiego wchodzi dziesięć gmin wiejskich. Wysokość projektowanych wydatków na rok 1928/29 oraz ich stosunek procentowy ilustruje tablica, umieszczona na str. 242.

Jak z zestawienia tego wynika, najwyższą pozycję w wydatkach stanowią koszty administracji, co jest zrozumiałe wobec tego, że gmina jest organem wykonawczym urzędów państwowych oraz samorządu wyższego rzędu. Gminy powiatu Radzymińskiego zatrudniają ogółem 27 pracowników (sekretarzy gminnych i ich pomocników) i 10 niższych funkcjonariuszy, a prócz tego 4 osoby w przedsiębiorstwach gminnych (rzeźniach). Na dziesięć gmin osiem posiada własne budynki, w których mieszczą się urzędy gminne, a jedna ma zamiar w roku bieżącym przystąpić do budowy własnego gmachu.

Następną z kolei w/g wysokości pozycję budżetów stanowią budżety szkolne. W/g budżetów w gminach wiejskich pow. Radzymińskiego istnieje 148 klas szkoły powszechnej, t. j. jedna klasa na 414 mieszkańców. Najwyższą ilość klas w stosunku do mieszkańców posiada gmina Zabrodzie, gdzie jedna klasa przypada na 308 mieszkańców, wobec czego gmina ta wykazuje również najwyższy odsetek wydatków na szkolnictwo, bo 33,5%. Przeciętny wydatek na jedną klasę szkolną wynosi zł. 591 gr. 79 i waha się w poszczególnych gminach od 894 zł. 15 gr. (gm. Jadów) do zł. 437 gr. 84 (gm. Ręczaje).

Znaczny wydatek gmin na opiekę społeczną, wynoszący zł. 58.235, co stanowi 10% wydatków zwyczajnych, spowodowany jest wydatkami na koszt le-

czenia ubogich i kosztu opieki w zakładach zamkniętych. Jak wynika z budżetów, opieka społeczna na terenie gmin nie istnieje, czego dowodzi fakt, że na 10 gmin w zapomogi dla ubogich prelimitują nieznaczne kwoty od 120 do 40 zł. 5 gmin w łącznej kwocie 360 zł., a innych wydatków na opiekę społeczną na terenie gmin nie spotyka się. Fakt ten tłumaczy się z jednej strony brakiem źródeł dochodowych na pokrycie wydatków na opiekę społeczną oraz brakiem zrozumienia wśród ogółu gminniaków potrzeby opieki społecznej z drugiej strony.

Objęte budżetami gmin wydatki na drogi i place publiczne nie ilustrują zupełnie całokształtu gospodarki drogowej gmin, ponieważ wszystkie gminy dla utrzymania i ulepszenia dróg korzystają ze świadczeń drogowych w naturze, wartość których kilkakrotnie nieraz przekracza wydatki figurujące w budżetach. Sumy preliminowane w budżetach obejmują przeważnie wydatki na budowę i konserwację mostów i nieznaczne kwoty na wynajęcie robotników lub furmanek zamiast osób, które świadczeń w naturze nie wykonują; przyczem ten ostatni rodzaj wydatków znajduje pokrycie w świadczeniach pieniężnych tych osób.

Wskazane powyżej cztery grupy wydatków na poszczególne działy gospodarki gminnej wyczerpują prawie cały budżet gmin, stanowiąc 91,1% wydatków zwyczajnych. Z innych zadań, podejmowanych przez gminy, nie ze względu na ich wyniki w chwili obecnej, lecz raczej jako symptomy zrozumienia konieczności podjęcia pewnych prac, podkreślić należy fakt, że na 10 gmin, 9 preliminowało większe lub mniejsze kwoty na wychowa-

nie fizyczne, ogółem 3.100 zł., że wszystkie gminy preliminowały zapomogi dla straży ogniowych, oraz, że 5 gmin preliminowało 650 zł. na zapomogi dla kółek rolniczych.

Rzeczą zupełnie nową, przynajmniej na terenie powiatu, jest urządzenie przez gminy publicznych radio - aparatów odbiorczych. W roku 1927 radio-aparat ustawiła jedna gmina i audycje cieszyły się wielkiem powodzeniem, zgromadzając do 300 osób jednorazowo. Obecnie w ślady tej gminy wstępują dwie inne, preliminując na ten cel 1.200 zł. w budżetach na rok 1928/29.

W zakresie inwestycji budowę gmachów szkolnych projektują trzy gminy, budowę studzien wszystkie gminy, urządzenie targowic — dwie gminy, przy czem jedna z gmin ma zamiar na ten cel nabyć plac, budowę bruku w osadzie — jedna gmina, budowę domu gminnego — jedna gmina i budowę rzeźni — jedna gmina.

Z pośród gmin powiatu Radzyńskiego, ze względu na rozmiar swej gospodarki, wyróżnia się gmina Jadów, która wskutek tego, że w skład jej wchodzi większa osada Jadów oraz szereg letnisk, ma gospodarkę zbliżoną do małego miasta, co znajduje swój wyraz w znacznym wydatku na utrzymanie dróg i placów (bruki w osadzie i droga Jadów — Urle), wydatków na utrzymanie studzien, oświetlenie, nadzór sanitarny i t. p. oraz w kwocie wydatków zwyczajnych, przypadającej na jednego mieszkańca, która wynosi w Jadowie zł. 9,82

na mieszkańca, podczas gdy w pozostałych gminach (po wyłączeniu Jadowa) zł. 5 gr. 36, wahając się od zł. 4,29 do zł. 6 gr. 30.

Dochody gmin opierają się głównie na podatku wyrównawczym i dodatkach do podatku gruntowego, przy czem osiem gmin korzysta z prawa do pobrania 50% zwyżki podatku wyrównawczego, a dwie ograniczają się do poboru podatku wyrównawczego w sumie złotych równej ilości ha ziemi opodatkowanej. Pomimo pełnego wykorzystania swych praw podatkowych, dwie gminy nie są w stanie zamknąć budżetów, wobec czego deficyty tych gmin w kwocie zł. 7.500. — pokryte będą przez Powiatowy Związek Komunalny.

W zakresie dochodów wyróżniają się budżety gminy Jadów i częściowo gminy Tłuszcz przez znaczniejszy wpływ dodatku do podatku od handlu i przemysłu, dochody z przedsiębiorstw (rzeźni) i dochody z opłat za korzystanie z placów gminnych podczas targów (placowego) i targowicy.

Na pokrycie części wydatków inwestycyjnych projektują gminy zaciągnięcie pożyczek, a mianowicie, gmina Jadów na urządzenie targowicy i budowę domu gminnego 50.000 zł. i gm. Tłuszcz na budowę rzeźni i urządzenie targowicy 50.000 zł., wobec czego wykonanie tych zamierzeń zależne jest od uzyskania kredytu długoterminowego.

Józef Porzeziński.

Z GMIN

ZJAZD WÓJTÓW POW. WILEŃSKO-TROCKIEGO. Dnia 28 ub. m. odbył się w Wilnie pod przewodnictwem p. starosty Witkowskiego zjazd wójtów gmin pow. wileńsko - trockiego.

Na zjeździe załatwiono szereg spraw, dotyczących należytego prowadzenia prac urzędów gminnych i bieżących z dziedziny gospodarki komunalnej.

W pierwszym rzędzie poruszone zostały sprawy podatkowe, a więc stan wpływów podatkowych, wysokość zaległości podatkowych i t. p. Po stwierdzeniu faktu, iż okres ubiegły związany był z szeregiem zadań, które gminy musiały wykonać nadprogramowo (naprz. w dziedzinie prac przedwyborczych), co się przyczyniło do zaniedbania normalnych prac ciał komunalnych, — starosta p. Witkowski udzielił zebranyim szczegółowych instrukcyj co do zadań gmin na przyszłość.

Na zakończenie pow. inspektor szkolny poruszył kwestję budowy szkół w powiecie i t. p.; poczem p. starosta zjazd zamknął.

ZEBRANIE WÓJTÓW I SEKRETARZY GMIN POW. PŁOŃSKIEGO. W dniu 14 lutego r. b. odbyło się posiedzenie wójtów i sekretarzy gmin pow. Płońskiego w sali posiedzeń starostwa w Płońsku. Zebranie zostało zwołane celem zaznajomienia zebranych z obowiązkami wójtów i pracowników gminnych, omówienia zadań i potrzeb gmin.

Na zjeździe zostały wygłoszone referaty:

w sprawach sanitarnych — przez lekarza sejmikowego;

w sprawach weterynarii — przez lekarza weterynarii;

w sprawach drogowych — przez kierownika powiatowego Zarządu Drogowego;

w sprawach podatkowych — przez naczelnika urzędu skarbowego;

w sprawach wodnych — przez referenta starostwa;

w sprawach budowlanych — przez architekta powiatowego;

w sprawach budżetowych i kancelaryjnych — przez inspektora samorządu gminnego;

w sprawie nowej ustawy łowieckiej — przez starostę.

REGULACJA M. NOWEGO TARGU. Władze w Nowym Targu przystąpią w bieżącym roku do inwestycji na szerszą skalę. Inwestycje te obejmują budowę kanalizacji i wodociągów, częściową realizację planu regulacyjnego miasta przez otwarcie nowych ulic, budowę sali gimnastycznej, budowę gmachu dla seminarjum żeńskiego i szkół powszechnych oraz rozbudowę Kowańca jako letniska.

13.000 zł. DLA POGOTOWIA RATUNKOWEGO. Magistrat m. Wilna wyasygnował ostatnio na potrzeby pogotowia ratunkowego sumę 13.000 zł., za co kierownictwo pogotowia ratunkowego zakupi niezbędny inwentarz i potrzebne medykamenty.

ROZWIĄZANIE RADY MIEJSKIEJ M. CZELADZI. Z rozporządzenia Min. Spr. Wewn. została rozwiązana rada miejska w Czeladzi pod Sosnowcem oraz zawieszony został w czynnościach zarząd miasta, opanowany w zupełności przez komunistów. Komisarzem rządowym mianowany został dr. Maczyński.

Z POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ M. SO-SNOWCA. Na jednym ze swych ostatnich posiedzeń Rada Miejska m. Sosnowca zatwierdziła plan budowy gmachu szkolnego przy ul. Okrzei i plany połączenia ulicy Chemicznej z ulicą Wodną i Nowopogońską. Zatwierdzono umowę magistratu z min. rolnictwa i dóbr państwowych, w sprawie wydzierżawienie lasu państwowego w nadleśnictwie Olkusz pod budowę sierocińca i kolonij letnich, oraz zdecydowano oddać grunt miejski przy ulicy Suchej pod budowę gmachu seminarjum nau-czyielskiego żeńskiego.

BUDŻET M. KRAKOWA. Preliminarz budżetowy na rok bieżący 1928 - 29, przedstawiony radzie miejskiej, wykazuje w wydatkach 25.175.638 zł. (o 3,5 miliona więcej, niż w roku ubiegłym). Wydatki na głowę mieszkańca wyniosą 125,9 zł. rocznie. Zwraca w tym budżecie uwagę wysoki procentowy stosunek kosztów administracji ogólnej — w kwocie 7 milionów. Tłumaczy się to tem, że w Małopolsce rząd przerzuca na samorządy olbrzymią masę spraw wojskowych, podatkowych i t. d. Przedsiębiorstwa gminne, których wartość oblicza się na 50 milionów zł., dają bardzo mało dochodu, bo niespełna 4 procent.

Z POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ W RYBNIKU. Na jednym z ostatnich swych posiedzeń Rada

Miejska m. Rybnika przyjęła do wiadomości sprawozdanie z administracji miejskiej za r. 1927. Ze sprawozdania wynikało, że obszar miasta wynosi 3667 ha, mieszkańców 20,300. Majątek miasta wynosi 5,236,678 zł. W roku sprawozdawczym wykonano robót na sumę kilkuset tysięcy złotych. Miasto posiada 4 szkoły, do których uczęszcza 2691 dzieci. Działalność zakładów miejskich, jak gazowni, elektrowni, wodociągów była w roku sprawozdawczym dla miasta rentowną.

Następnie uchwalono budżet na r. 1928/29 r. który przedstawia się następująco:

Budżet administracyjny w wydatkach i dochodach zwyczajnych 834.260 zł.

Budżet administracyjny w wydatkach i dochodach nadzwyczajnych 2.047.000 zł.

Budżet rzeźni miejskiej w wydatkach i dochodach zwyczajnych 31.910 zł.

Budżet rzeźni miejskiej w wydatkach i dochodach nadzwyczajnych 1.000.000 zł.

Budżet elektr. miejskiej w wydatkach i dochodach zwyczajnych 407.875 zł.

Budżet elektr. w wydatkach i dochodach nadzwyczajnych 127.000 zł.

Budżet gazowni miejskiej w wydatkach i dochodach zwyczajnych 238.063 zł.

Budżet gazowni miejskiej w wydatkach i dochodach nadzwyczajnych 11.750 zł.

Budżet wodociągów miejskich w wydatkach i dochodach zwyczajnych 73.442 zł.

Budżet wodociągów miejskich w wydatkach i dochodach nadzwyczajnych 55.550 zł.

Budżet Miejskiej Kasy Oszczędności w wydatkach i dochodach 186.000 zł.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 3.IV 1928).

1 dol. St. Zjedn. — 8,88 — 8,92 zł.

100 frank. szwajc. = 172,21 — 171,35 zł.

1 funt szterl. = 43,41 — 43,62 zł.

100 frank. franc. = 35,20 — 35,02 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 3. IV. 1928 r.: Warszawa:

Zyto kongresowe 47—49 zł.

Pszenica 59 — 61 zł.

Jęczmień 46 — 47 zł.

Owies 48 — 49,5 zł

NABIAŁ.

W dn. 21. III. 1928 r.: Warszawa:

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,38 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 8 zł. mleczarskie deserowe II gat. 7 zł.; mleczarskie solone 6,6 zł. oseiłkowe 6,4 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja za skrzynię (24 kopy) 215 — 205 zł.

Jaja świeże za sztukę 0,18 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Urząd gm. Plusskiej, pow. Braśławskiego, zapytuje:

1) czy zaprowadzenie księgi umów, o której mowa w ustępie drugim art. 6 rozp. Prez. R. P. z dn. 14.X.

1927 r. (Dz. Ust. Nr. 92, poz. 824) wymaga zarządzenia w tej sprawie władz nadzorczych, ponieważ księga ta nie była dotychczas w gminie prowadzona, czy też nie.

2) jakie akty i umowy wymagają formy notarialnej.

Odpowiedź: 1) Księgi umów, zawieranych przez włościan, powinny być prowadzone w każdej gminie b. zaboru rosyjskiego i trudno sobie wyobrazić gminę, która by się obchodziła bez takiej księgi. Wymienione w pytaniu rozporządzenie nie wprowadza w tym względzie żadnego novum, reguluje jedynie istniejący stan rzeczy. Jeżeli w gminie księgi takiej nie ma, należy ją wprowadzić, nie czekając na jakieś w tym względzie zarządzenie władzy nadzorczej;

2) Wyczerpujące wyliczenie aktów i umów, wymagających (na obszarze b. zaboru rosyjskiego) formy notarialnej — byłoby rzeczą bardzo trudną, przepisy bowiem, określające, jakie akty mają mieć formę notarialną, porozrzucane są po rozmaitych ustawach (ustawa notarialna z 14.IV.1866, kodeks cywilny, ustawa postępowania cywilnego, kodeks handlowy, ustawa i instrukcje hipoteczne i inne). Przykładowo więc tylko wyliczymy niektóre akty, wymagające formy notarialnej. Są to: kupno — sprzedaż nieruchomości z wolnej ręki (art. 241 ust. not., art. 1 — 3 i 143 ust. hipot.), umowy o dzierżawę lub najem nieruchomości, jeżeli dzierżawa lub najem mają być zabezpieczone hipotecznie (art. 1714 K. N., 1 — 3 ust. hip., 241 ust. not.), (inne umowy o dzierżawę lub najem nieruchomości mogą być spisywane w formie prywatnej), zobowiązania pieniężne (obligi, pożyczki, rewersy) osób niepiśmiennych (w C. K. D. 1875 r. N. N. 333 i 808) cesje sum hipotecznych (art. 3 ust. hip. i 243 ust. not.), wszelkie akty, obejmujące darowizny między żyjącymi. (art. 931 K. N.), akty powołania do życia fundacji przez rozporządzenie między żyjącymi (art. 5 dekretu z 7.II.1919 r., Dz. Pr. Nr. 15, poz. 346), pełnomocnictwo do przyjęcia darowizny (art. 933 K. N.), testament przez akt publiczny (art. 970 K. N.), umowy, urządzające stosunki majątkowe między małżonkami (art. 207 K. C.), spis

inwentarza (art. 1723 — 1724 ust. p. c. i 240 p. 5. u. not.), pełnomocnictwo, dotyczące nieruchomości (art. 241 ust. not. i 1 — 3 ust. hip.), akty przysposobienia i akty przyznania dziecka nieślubnego (art. 240 p. 5 ust. not., 298 i 319 K. C. oraz 1661 i 1662 u. p. c.), zapis na sąd polubowny (może być również zeznany przed sędzią pokoju — art. 1374 u. p. c.) i t. p.

H. i P.

3. *Pytanie:* Urząd gminy Słupia prosi o wyjaśnienie, czy należy zażądać zwrotu należności od innej gminy, której zwrócono koszt za leczenie ubogiego chorego — a w następstwie okazało się, iż chory może sam pokryć należność.

Odpowiedź: Obowiązek pokrywania kosztów leczenia ciąży przedewszystkiem na samym leczonym, a następnie na jego krewnych wstępnych, zstępnych w linii prostej bez ograniczenia co do stopnia. Dopiero przy niemożności płacenia tych osób pokrycie kosztów spada na gminę.

W tych warunkach, gdy leczony pobiera emeryturę, posiada nieruchomość i gdy jak z pisma wynika niektórzy zstępni mają zajęcie na kolei — uznać należy, że Magistrat m. Zawiercia zbyt pochopnie zgodził się na przyznanie prawa ubogich i przeto winien zwrócić pobraną kwotę, występując przeciwko leczonemu o zwrot wyłożonych kosztów leczenia.

4. *Pytanie:* Edward Frymus z Wielgomłynów zapytuje, czy wójtowi gminy przysługuje prawo dokonywania spisu majątku pozostałego po zmarłych osobach w gminie bez uprzedniego zarządzenia Sędziego Pokoju.

Odpowiedź: W myśl art. 1683 u. p. c. opieczętowanie majątku pozostałego po zmarłym zarządza sędzia pokoju. Jest to przepis bezwzględnie obowiązujący. Wójt gminy w zastępstwie komornika może dopełnić tylko opieczętowania na zarządzenie S. Pokoju. *i. R.*

Wydawca: „Samorząd”. Spółka Wydawnicza.

Redaktor odp. Roman Grochowski.

Pośrednictwo Pracy

Urząd Gminy Kamień-Koszyrski, woj. Poleskie, ma wakującą posadę pomocnika Pisarza Gminy. Kandydaci piszący biegle na maszynie mają pierwszeństwo. Podania zaraz nadesłać.

POMPY STUDZIENNE
POMPY i APARATY ASSENIZACYJNE
SIKAWKI STRAŻACKIE
POLECA
WYTWÓRNIA POMP
WŁADYSŁAWA WARDECKIEGO
WARSZAWA, UL. KWIATOWA 21 (Mokotów) TEL. 143-39 i 306-86.

BIURO TECHNICZNO-BUDOWLANE „BUDOMAT“

dawniej **ALEXANDER WALLMAN** Sukcesorowie
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Warszawa, Jerozolimska 20. Tel. 271-30, 4-37.

Przedstawicielstwo fabryk:

Wyrobów kamionkowych i ceramicznych, kwasoodpornych dla przemysłu chemicznego i laboratoryj.
Deutsche Ton und Steinzeug-Werke w Berlinie
Comptoir Général de l'Industrie du Carrelage we Francji i Belgji.

Posadzek dębowych: „Liceum Krzemienieckiego“ i innych Wschodnio-Małopolskich fabryk.

Rury kamionkowe, fasony, terrakota, płytki glazurowane, podłogi ksylołtowe, kafle, dachówka, cegła zwykła i ogniotrwała, dreny, wapno, gips, papa, cement, wyroby cementowe, schody, terrazzo, parapety i t. p.

Sprzedaż wagon. i ze składu oraz wykon. robót.

WAŻNE DLA BUDUJĄCYCH

Zakłady Ceramiczne **„PUSTELNIK“** Sp. Akc.
polecają wyroby z fabryk własnych w Pustelniku, Miłostnie i Żąbkach.
Dachówki różnych typów najpraktyczniejsze i dające trwale i estetyczne pokrycie.
Żłobione (17 szt. na 1 mtr. kw.) Karpiove (45 szt. na 1 mtr. kw.) Kafle kolorowe. Kompletne piecowe. Dreny. Cegłę.

Zarząd w Warszawie, ul. Królewska № 8. Tel. 86-88.

Wszelkich informacji udziela się bezpłatnie.

CIEPŁE MIESZKANIE   USUNIĘCIE WILGOCI**50⁰/₀ oszczędności opału**

osiąga się po obsadzeniu **MULTIPLIKATORA OGRZEWANIA** w piecu patent.

Patent. DRZWICZKI HERMETYCZNE REGENERACYJNE podgrzewające powietrze, podwyższają temperaturę spalin o 50⁰/₀, nie wysuwają się z obsady w kaflach.

Patent. NASADY DYSZOWE „AERO” stale, ciche, silniej wzbudzają ciąg niż obrotowe na niższych kominach od sąsiednich budowli.

Patent. PIECE ELAZNE płaszczowe do powolnego palenia.

Patent. PIECE DO SPALANIA MIECI.

Patent. ARARATY DEZYNFEKCYJNE stale przenośne i przewoźne.

Dr. Inż. W. P. Kłobukowski i S-ka z o. o.

Maszyny i urządzenia ogrzewnicze, sanitarne
i do przetworów owocowych

Tel. 15-04.

Warszawa

Wspólna 71.

Samochód ciężarowy

3-ch tonowy, o 25, 9. HP., firmy Benz-Gaggenau, 4-ro cylindrowy (średnica cylindrów 120 m/m i skok tłoków 150 m/m), w dobrym stanie, — sprzeda okazjnie Magistrat miasta Świącian województwa Wileńskiego.

Sekretarz

Burmistrz m. Świącian

(—) *St. Żebrowski*

(—) *St. Hulewicz*

Państwowa Pomoc Rolna

Celem przyścia z pomocą rolnikom, których oziminy uszkodzone zostały przez długotrwałe mrozy i wymagają powtórno nawożenia saletrą, Państwowy Bank Rolny w porozumieniu z czynnikami Rządu wyjątkowo udzielać będzie rolnikom **bezprowcentowego kredytu** w saletrze chorzowskiej do dnia 1 go lutego 1929 roku na warunkach.

1) azotan amonu (saletrę) 35⁰/₀ po cenie zł. 100 — za 100 kg. plus opakowanie po zł. 1,80 za skrzynkę, zawierającą 50 kg. towaru, oraz 2) saletrę chorzowską (nitrofos) 15¹/₂⁰/₀ po cenie zł. 46 za 100 kg. łącznie z opakowaniem franco wagon Chorzów.

Rolnicy, pragnący otrzymać jeden z wyżej wymienionych nawozów azotowych, winni złożyć w Państwowym Banku Rolnym stwierdzenie Urzędu Gminnego, Kółka Rolniczego, Starostwa lub t. p. instytucji, iż oziminy ich wymagają powtórno nawożenia

Rolnicy mogą również korzystać z powyższego kredytu w spółdzielniach i kasach komunalnych.

Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Świąciańskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko Kierownika (Dyrektora) Kasy z uposażeniem zależnie od kwalifikacji i umowy w/g VIII—VI grupy uposażenia urzędników państwowych + 15⁰/₀ dodatku komunalnego.

Od zgłaszających się kandydatów wymagane są: wykształcenie conajmniej średnie, handlowe i kilkoletnia praktyka w instytucjach finansowych, pożądana znajomość spraw o charakterze społeczno-rolniczym. Poza tem pożądana kaucja (lub gwarancja hipoteczna) do 15 000 zł.

Posada do objęcia od dnia 20 kwietnia r. b.

Oferty z życiorysem i odpisami świadectw należy składać do Wydziału Powiatowego Sejmiku Świąciańskiego w Świącianach Wileńskich do dnia 16 kwietnia r. b.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) *Stefan Mydlarz.*

Wydział Powiatowy Sejmiku Kolneńskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko **Instruktora hodowlano-rolniczego** z uposażeniem według VIII grupy płac.

Wymagane warunki:

- 1) wyższe, a conajmniej średnie wykształcenie rolnicze,
- 2) kilkoletnia praktyka zawodowa,
- 3) wiek, nie wyżej 40 lat,
- 4) obywatelstwo polskie.

Do ofert należy załączyć: życiorys i uwierzytelnione odpisy świadectw szkolnych oraz z poprzednich prac.

Oferty należy nadsyłać do dnia 25 kwietnia 1928 r.

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta
Kulikowski.

Dyrekcja Powszechnej Wystawy Krajowej

ogłasza niniejszem

PRZETARG

na budowę trybuny przy arenie na terenach zachodnich P. W. K.

Kosztorisy ślepe nabyć można w cenie 5 zł. w Wydziale Budowlanym P. W. K. ul. Grunwaldzka 22.

Oferty należy złożyć w zamkniętych kopertach do dnia 10 b. m. z napisem „oferta na budowę trybuny“. Do oferty należy złożyć wadium w wysokości 2% sumy ofertowej

Otwarcie ofert nastąpi dnia 10.IV 28 r. o godz. 10.15.

Dyrekcja P. W. K. zastrzega sobie dowolny wybór oferenta, podzielenie prac na kilku oferentów lub nieuwzględnienie żadnej z ofert.

Dyrekcja Powszechnej Wystawy Krajowej.

Magistrat miasta Łowicza

ogłasza

KONKURS

na stanowisko

Miejskiego lekarza sanitarnego i szkolnego.

Do stanowiska przywiązane są pobory w/g VI st. sl. płac urzędników państwowych dla samotnego.

Kandydaci, składający oferty, winni przedłożyć wraz z podaniem:

- 1) Życiorys, własnoręcznie napisany,
- 2) Dowód Obywatelstwa Państwa Polskiego,
- 3) Odpis dyplomu,
- 4) Zezwolenie na prawo praktyki lekarskiej,
- 5) Odpisy świadectw z dotychczasowej pracy.

Termin składania ofert do dnia 1 maja 1928 r.
Posada do objęcia z dniem 15 maja 1928 r.

Burmistrz m. Łowicza

(-) *Dr. K. Bacia.*Sekretarz (-) *Z. Strzemżański.***OGŁOSZENIE****Wydział Powiatowy Sejmiku
Horochowskiego**

ogłasza

PRZETARG

na dostawę do stacji kolejowej Boroczyce 1800 mtr.³ kamienia brukowca (granitu lub bazaltu).

Termin składania ofert do biura Wydziału Powiatowego w Horochowie upływa z dniem 15.IV r. b.

Starosta Horochowski

(-) *Zygmunt Bobiński.***OGŁOSZENIE****Wydział Powiatowy Sejmiku
Horochowskiego**

ogłasza

PRZETARG

na wykonanie robót ziemnych pod budowę szosy (bruk) na przestrzeni 4 klm. (czterech kilometrów).

Ceny uprasza się podać za metr³ oddzielnie za wykopy, oddzielnie za nasypy.

Szczegółowych informacji zasięgnąć można w biurze Wydziału Powiatowego (Oddział Techniczny) Sejmiku Horochowskiego.

Termin składania ofert upływa z dniem 10 kwietnia 1928 roku.

Starosta Horochowski

(-) *Zygmunt Bobiński.*

Magistrat m. Hrubieszowa

ogłasza

KONKURS

na stanowisko

miejskiego lekarza weterynarji.

Do stanowiska przywiązane są pobory według VII stp. płac urzędników państwowych.

Kandydaci winni przedłożyć:

- 1) Życiorys,
- 2) Dowód obywatelstwa Polskiego,
- 3) Odpis dyplomu,
- 4) Metrykę urodzenia,
- 5) Odpis świadectwa z poprzedniej pracy.

Termin składania ofert do dnia 25 kwietnia 1928 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

U w a g a: Nadmienia się, że w powiecie Hrubieszowskim prócz powiatowego lekarza weterynarji, niema innego lekarza weterynarji.

Burmistrz m. Hrubieszowa.

(—) *P. Makarewicz.*

Sekretarz (—) *S. Szumowicz.*

Wydział Powiatowy Sejmiku w Kosowie Poleskim

ogłasza

KONKURS

na stanowisko referenta technicznego, kierownika działów: drogowego, budowlanego i meljoracyjnego.

Od kandydatów wymagane jest wyższe wykształcenie techniczne i praktyka conajmniej 5 lat w zakresie prac inżynierji lądowej.

Do posady przywiązane są pobory w/g grupy VII st. sł. plus 25% dodatku komunalnego.

W podaniu należy powołać się na referencje przynajmniej dwóch ogólnie znanych osób, oraz do podania dołączyć:

- 1) dokument urodzenia,
- 2) uwierzytelnione odpisy świadectw z poprzednich prac,
- 3) poświadczenie obywatelstwa polskiego,
- 4) życiorys,
- 5) świadectwo zdrowia od lekarza urzędowego.

Posada do objęcia zaraz. Podania kierować do Wydziału Powiatowego Sejmiku w Kosowie Poleskim do dnia 21 kwietnia 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) *Stefan Czarnocki.*

Powiatowy Związek Komunalny w Przasnyszu

poszukuje

BUCHALTERA

Warunki: VIII kat. płacy z 10% dodatkiem komunalnym i rodzinnym. Wymagana dokładna znajomość buchalterji samorządowej i rolnej, energia i sprężystość.

Do ofert dołączyć należy curriculum vitae i odpisy świadectw.

Posada do objęcia zaraz.

Przewod. Wydz. Pow.

Starosta: (—) *St. Morawski.*

Wydział Powiatowy Sejmiku Piotrkowskiego, na skutek reskryptu Ministerstwa Rolnictwa z dnia 9 lutego r. b. Nr. 314 R. IV. ogłasza niniejszem

KONKURS

na stanowisko Kierowniczkii nowopowstałej szkoły rolniczej żeńskiej w Witowie, gminy Uszczyń pow. Piotrkowskiego.

Wymagane kwalifikacje: wyższe studja rolnicze lub ogrodnicze, praktyka zawodowa oraz praca nauczycielska w szkolnictwie rolniczym.

Uposażenie według obowiązujących w tej mierze przepisów państwowych.

Objęcie stanowiska winno nastąpić z dniem 1 czerwca 1928 r.

Do oferty winny być dołączone następujące dokumenty: życiorys, metryka, świadectwo ślubu (o ile kandydatka jest zamężna), metryki dzieci, świadectwo lekarskie, poświadczenie obywatelstwa polskiego, świadectwo studjów, świadectwa z odbytej praktyki i poprzedniej pracy. Dokumenty muszą być złożone w oryginałach lub odpisach rejentalnie poświadczonych. W ofercie należy się powołać na opinię 2 osób lub instytucji społecznych.

Termin składania ofert do dnia 15 maja 1928 r.

Przewodniczący Wydziału
Starosta: *Kaczyński.*

Wapno

nawozowe mielone, piechcińskie,
piechcińskie budowlane, marmu-
rowe, znane z wydajności.

Cement portlandzki. Gips „Scipio”. Szamoty „Klepac-
ki”. Cegła. Dachówka. Eternit. Lepnik posadzkowy
izolacyjny „Duroxyl”. Posadzka dębowa. Terrakota.
Kafle. Trzcina. Wszelkie materiały budowlane z fabryk
kraj. reprez. lub ze składów
DOSTARCZA:

Hurt. Inż. Jan Pędzich.
Warszawa, Zielna 30. Telefon 108-70.

Detal. Antoni Krysiński.

Warszawa, Al. Jerozolimskie 95. Tel. 5-97 i 305-97.

Sp. Akc. Fabryki Asfaltu
i Tektury smołowniczej

„SAFAT“

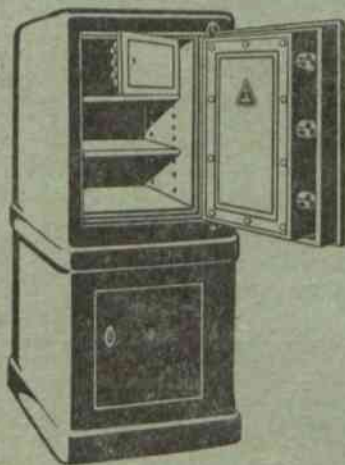
WARSZAWA, AL. 3-go MAJA 22/24, TELEFONY: 209-39, 219-86.

poleca:

PAPE DACHOWA
SMOŁE GRZOWA
LEPNIK (Klebmassa)
CARBOLINEUM
ASFALT (Mastix)
ASFALT pod klepkę dęb.

oraz wykonywa wszelkie

ROBOTY ASFALTOWE I DEKARSKIE.

UWADZE

Instytucyj Samorządowych

POLECAMY:

PATENTOWANE KASY STALOBETONOWE SYST.

„FORTIS”

nieczułe na ogień i włamanie,

bez względu na środki, używane przez włamywaczy.

Betonowe szafy ogniotrwałe „FORTIS”

do przechowywania ksiąg i dokumentów.

DRZWI DO SKARBÓW == SKARBCE BETONOWE.

Wyłącznie producenci w Polsce: „FORTIS” — Warszawa — Towarowa № 33.

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY BUDOWY PIECÓW PIEKARSKICH I CUKIERNICZYCH

„SILESIA”

Spółka z Ogr. Odpow.

Całkowita instalacja nowoczesnych mechanicznych i automatycznych piekarni. Budowa pieców piekarskich i cuklarniczych. Maszyny i przybory piekarskie i cuklarnicze.

Oznaczona złotym medalem na Wielkiej Wystawie Światowej w Lipsku w roku 1922, złotym medalem na Wystawie w Rzymie w roku 1927, złotym medalem oraz Grand Prix na Wystawie w Paryżu w roku 1927 i złotym medalem na I Ogólnokrajowej Wystawie Gospodarczo-Spożywczej w Katowicach w roku 1927.

Centrala: Katowice, Wojewódzka 22, telef. 17-91. Adres telegraficzny „SILESIA” Katowice.

Oddziały: Warszawa, ul. Królewska 29, telef. 271-78, adres telegraficzny: „PIECSIL”. Poznań, Plac

Sapieżyński 4, telef. 39-65, adres telegraficzny: „SILESIAPIEC” Poznań. Lwów, ul. Trzeciego Maja 21,

telef. 44-77, adres telegraficzny: „SILESIA” Lwów. Kraków, ul. Wiślna 5. Sofja i Bukareszt.

Prosimy uważać na ściśle brzmienie firmy, gdyż są naśladownictwa.

ex. 13458/10/15

KASY PANCERNE STALOWO-BETONOWE

O POTRÓJNYM PANCERZU DO 100 mm. GRUBOŚCI

Niepoddające się pruciu, włamaniu i przepalaniu

- Drzwi skarbcowe
- Szafy żelazne i ogniotrwale
- Kasety do wmurowania
- Kasetki podręczne
- Skarbanki oszczędnościowe

POLECA

S. ZWIERZCHOWSKI i S-ka

MAGAZYN FABRYCZNY: Warszawa, Warecka 9, tel. 122-97 i 121-57.

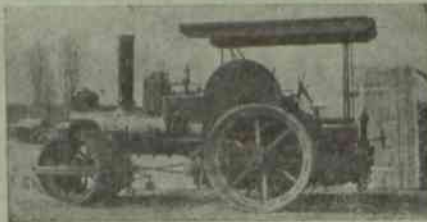
Fabryka: Strzelecka 30/32.

Ceny, kosztorysy na żądanie.

Najdogodniejsze warunki kredytowe.

**FRANCISZEK
KOWALEWSKI**
Poznań, Stowackiego 8
Budowa Dróg i Szos
oraz wypożyczanie
Walców Parowych
10000—20000 kg. wagi
Rok zał. 1904.

PIECE i KUCHNIE fabryki PIOTR ŁAWACZ i S-owie w KOŃSKICH

Filje: WARSZAWA, Danilowiczowska 2, tel. 202-64. ŁÓDŹ, Stenklewicza 30

NILS BARRÉN

Szwedzko — Polskie Towarzystwo
SP. Z O. O.

ZARZĄD w WARSZAWIE, KOPERNIKA 13 TEL. 52-05.

WSZELKIE MASZyny DROGOWE

Nagrodzone złotym medalem na Targach Wschodnich
we Lwowie w r. 1926.

RÓWNACZE motorowe „Bitwargen”, WALCE motorowe,
DRAPACZE, ŁAMACZE do kamieni, PŁYGI śniegowe,
Maszyny do asfaltowania, TRAKTORY Fordsona, CIA-
GACZE gaśnicowe do Fordsona i t. d.

Z dniem 15-ym marca 1928 r.
otwarto

POWIATOWĄ KASĘ OSZCZĘDNOŚCI

na powiat Świętochłowski

z siedzibą w Wielkich Hajdukach gmach Sta-
rostwa przy ulicy Krakowskiej 40.

Jest ona Instytucją Popularnego Bezpieczeństwa.

Przyjmuje:

- 1) wkłady oszczędności od 1 zł. wzwyż, w wysokości za dziennym wypowiedzeniem 6⁰/₁₀₀
za miesięcznym „ 7⁰/₁₀₀
za kwartalnym „ 8⁰/₁₀₀
za półrocznym „ 8¹/₂⁰/₁₀₀
- 2) załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości
- 3) do inkasa weksle i czeki

Udziela:

pożyczek na skrypty dłużne oraz pożyczek hipotecznych, lombardowych i t. d. na dogodnych warunkach.

Otwiera:

rachunki bieżące.

Konto czekowe P. K. O. Katowice Nr. 305 450.

Wkłady oszczędnościowe gwarantuje Powiat Świętochłowski całym swoim majątkiem i wszystkimi wpływami podatkowymi.

Powiatowa Kasa Oszczędności powiatu Świętochłowskiego.